

Koulupolku tulevaisuusvaltaan

**Miten lisätä oppilaiden
tulevaisuusvaltaa
yläkoulussa?**

Alkusanat	3
Mitä on tulevaisuusvalta?	4
Tulevaisuusvalta ja opetussuunnitelma	5
1. Määrittele tulevaisuusvallan paikat	6
2. Perehdy	8
Lisävinkit	9
3. Järjestäydy	10
Tulevaisuusvalta oppitunneilla	12
4. Toteuta	13
5. Juhli	15
Tulevaisuusfestarit	16
Tulevaisuusvalta tulevaisuudessa	17
Lähteet	18
Kiitos tulevaisuudesta	19

Tämän oppaan tavoitteena on rohkaista ja antaa konkreettisia esimerkkejä tulevaisuusvallan lisäämisestä nuorille osana yläkoulujen opetusta.

Esimerkit ovat muodostuneet **Tulevaisuuskoulun** (Lasten ja nuorten säätiö) ja Arabian peruskoulun

(Helsingin kaupunki) Tulevaisuusvalta-hankeen parissa lukuvuonna 2023-2024. Hankkeen rahoitti **Sitra**. Nuoret antoivat hankkeelle nimen "Tulevaisuusvalta meille".

Lue lisää hankkeesta: **Sitran artikkelista** ja Lasten ja nuorten säätiön **blogista**.

Mitä on tulevaisuusvalta?

Tulevaisuusvalta tarkoittaa valtaa vaikuttaa siihen, mitä tulevaisuudessa pidetään mahdollisena ja toivottavana.

(Sitra)

Tulevaisuusvallan voi tiivistää kysymykseen: kenellä on oikeus määritellä, miltä yhteinen tulevaisuutemme tulisi näyttää?

Kysymys on olennainen erityisesti nuorten näkökulmasta: voidaan perustellusti kysyä, saavatko nuoret tarpeeksi ääntään kuuluviin sekä kouluympäristössä että yhteiskunnallisella tasolla, kun keskustellaan tulevaisuudesta.

**Oli outoa, että koulu-
ympäristössä sai vapauksia.
Ensin oltiin pihalla, mutta
sitten lähti selkeytymään,
mistä on kyse. Yhtäkkiä sai
päättää enemmän, se oli
kivaa ja vau!**

-nuori

Tulevaisuusvallan teema linkittyy osaksi laaja-alaista osaamista:

”Perusopetuksen aikana oppilaat pohtivat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä sekä erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Heitä ohjataan ymmärtämään omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkitys paitsi itselle, myös lähiyhteisöille, yhteiskunnalle ja luonnolle. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää tulevaisuutta rakentaviksi.”

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7, [POPS 2014](#))

Koulussa voi jakaa tulevaisuusvaltaa päättämällä ottaa tulevaisuusvalta mukaan lukuvuoden toimintasuunnitelmaan.

Tulevaisuusvalta-projekti antaa hyvän mahdollisuuden toteuttaa monialaisia oppimiskokonaisuuksia ja ilmiöoppimista.

Koulupolku tulevaisuusvalttaan

1. MÄÄRITTELE TULEVAISUUSVALLAN PAIKAT.

Anna opiskelijoille valta käyttää oppituntiresursseja.

2. PEREHDY

Pysähdytään yhdessä tulevaisuusajattelun äärelle.

3. JÄRJESTÄYDY

Tarjota oppilaille työkaluja tehdä näkyväksi ajatuksiaan ja suunnitella tulevaisuusvallan oppituntisisältöjä.

4. TOTEUTA

Anna opiskelijoille valta toteuttaa suunnitelmansa. Arvioi kriittisesti omaa rooliasi mahdollistajana.

5. JUHLI

Tehkää näkyväksi projektin aikana tehtyjä kokeiluja, iloitkaa niistä ja arvioikaa yhdessä kokemuksia lähiyhteisön kanssa.

1. Määrittele tulevaisuusvallan paikat

- **Sitoudutaan** kouluna lisäämään oppilaiden tulevaisuusvaltaa.
- **Määritellään**, missä oppiaineissa tulevaisuusvaltaa voisi käsitellä.
- **Kartoitetaan** mahdolliset resurssit, kuten vastuupettajat ja esimerkiksi sijaiskulut, mahdolliset ulkopuoliset vierailijat tai tapahtumakulut.

Esimerkki Arabian peruskoulun oppituntiresursseista

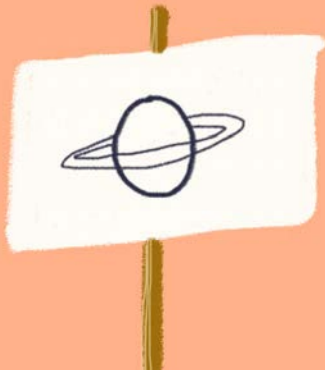
- Kuvittelun taidot & äidinkieli
- Vaikuttamisen taidot & yhteiskuntaoppi
- Ajattelun taidot & opinto-ohjaus
- Ilmaisun taidot & kuvataide
- Ilmaisun taidot & käsityö

* Arabian peruskoulussa kaksi aineenopettajaa otti vetovastuun kokeilun toteutuksesta

Tulevaisuusvalta-projektin suunnittelupohja

Pohdi miten oppilaiden tulevaisuusvaltaa voisi lisätä teidän koulussanne.

- Millä oppitunneilla aihetta voisi käsitellä?
- Kuinka monta oppituntia voidaan antaa suunnittelu- ja toteutuskäyttöön?

- Kuka opettaja/ ketkä opettajat vastaavat hankkeesta?
- Koska järjestetään aamunavaus aiheesta?

2. Perehdy

- Yhteinen koko koulun tai vuosiluokan aloitus tulevaisuusajattelun pariin. Tämän voi järjestää esimerkiksi yhteisenä aamunavauksena.
- Yhteisen aloituksen tavoitteena on tulevaisuusajatteluun perehtymisen lisäksi kutsua ja rohkaista nuoria mukaan toteuttamaan tulevaisuuden koulupolkua. Aloituksessa kaikille tarjotaan mahdollisuus tulla liittyä toteuttajaryhmään.

Esimerkki aamunavauksen sisällöstä

1. Katsokaa yhdessä [video](#) (noin 7 min)

2. Pohtikaa seuraavia kysymyksiä

(esim. vierustoverin kanssa):

- Kuka vaikuttaa siihen, mitä ajattelet tulevaisuudessa (esim. perhe, koulu, media)? Haluaisitteko vaikuttaa maailman menoon enemmän?
- Millä keinoin voisit vaikuttaa tulevaisuuteen (esim. somettaminen, mielenosoitus, asioista puhuminen)?
- Pystytkö vaikuttamaan siihen, mitä koulussa opetetaan? (kyllä/ei)
- Opetetaanko koulussa oikeita asioita? (kyllä/ei)

3. Kertokaa tulevaisuusvalta-projektista koulussanne.

4. Anna mahdollisuus vaikuttaa: "Haluatko tulla mukaan vaikuttamaan siihen, mitä ja miten koulussa opetetaan?" Kerro nuorille konkreettisesti aiemmin määritellyt tulevaisuusvallan paikat, vastuuopettaja/t ja miten voi ilmoittautua mukaan.

Voit kerätä vastaukset kysymyksiin käyttämällä esimerkiksi Kahoot- tai Mentimeter-sovelluksia.

Muita materiaaleja virittäytymiseen, joita voi hyödyntää aamunavauksessa esimerkiksi videon tilalla:

- Tulevaisuuskoulun [muita harjoituksia](#)
- Sitralla on myös kouluille kohdennettuja [tulevaisuussisältöjä](#)
- Diakonissalaitoksella on myös virittäytymismateriaaleja [tulevaisuusvalta- teemaan](#)

3. Järjestäydy

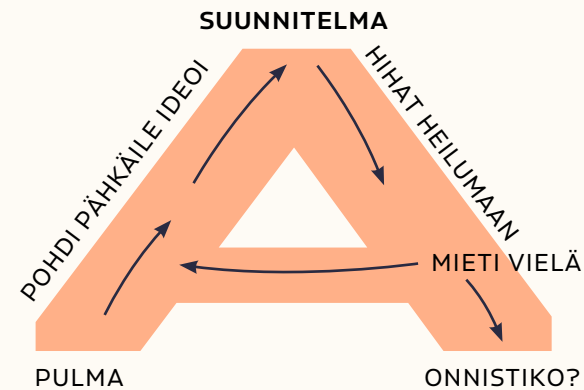
- Toteuttajaryhmä tapaa kerran kuussa vastuopettajan/-opettajien kanssa
- Toteuttajaryhmä perehtyy vastuopettajan kanssa tulevaisuusajatteluun syvemmin. Tässä voi hyödyntää esimerkiksi:
Seikkailu Tulevaisuusvirastossa- oppimateriaali
- Pohtikaa ja suunnitelkaa luovasti oppituntisisältöjä. Ideat voi kiteyttää esimerkiksi viideksi oppituntivaihtoehdoksi.

Esimerkki: Armun muotoiluprosessi A

Arabian peruskoulun muotoiluoppimisen työkalu Armu, toimi apuna ja tukena tulevaisuusvallan oppituntien suunnittelussa.

Erilaisia luovan ongelmanratkaisun välineitä on paljon ja niistä voi ammentaa itselleen sopivat tavat lähteä ideoimaan sisältöjä.

Työskentelyn myötä syntyy ideoita siitä, miten tulevaisuusvalta voisi näkyä eri oppiaineissa?

Kuva: Armu, muotoiluprosessi A – Arabian peruskoulu

Tulevaisuusvalta-oppituntien suunnittelupohja

1. Ideoikaa villisti.

Valitse oppitunti, jonka yhteyteen ideoidaan miten tulevaisuusvaltaa voisi käsitellä. Määrä korvaa laadun eli antakaa ideoiden lentää! Kirjoittakaa jokainen oppitunti-idea erilliselle lapulle.

2. Ryhmitelkää ja rajatkaa.

Ryhmitelkää ideat oppiaineiden mukaan. Jokaisella oppilaalla on käytössä 5 ääntä, jotka voi antaa joko yhdelle idealle tai jakaa useamman idean kesken. Lopputuloksena on viisi oppitunti-idea.

3. Kehittäkää eteenpäin.

Jatkokehittäkää valitut ideat ja pohtikaa: Mitä oppitunnilla tapahtuu? Miten idea lisää tulevaisuusvaltaa? Missä se toteutetaan? Kuka toteuttaa? (esim. Oppilaat tai ulkopuolinen asiantuntija)

Tässä muutama esimerkki Arabian peruskoulunoppilaiden ideoinnista, eli siitä mitä tulevaisuusvalta-teeman tutkiminen voisi tarkoittaa äidinkielen, yhteiskuntaopin, opinto-ohjauksen kuvataiteen ja käsityön-oppiaineissa:

- **Kuvittelun taidot & äidinkieli:** Pohtiva/kantaaottava aineisto essee tulevaisuusnäkökulmalla, mielipidekirjoitus, puheet
- **Vaikuttamisen taidot & yhteiskuntaoppi:** Vaikuttaminen, aktivismijademokratia, keskustelupaneelin järjestäminen, tai vaikka kapitalismin historia-asiantuntijavierailu
- **Ajattelun taidot & opinto-ohjaus:** Omat vahvuudet ja kyvykkyydet, tulevaisuuden taidot ja työelämä, vierailu tulevaisuuden työelämän näkökulmasta kiinnostavaan yritykseen tai työpaikkaan
- **Ilmaisun taidot & kuvataide:** Oppilaat voivat esittää näkemyksiä tulevaisuudesta, niin yksilön kuin yhteiskunnan näkökulmasta, tarkastella taiteen ja visuaalisen kulttuurin vaikuttamismahdollisuuksia, tai tehdä vaikka videon tulevaisuusvallasta
- **Ilmaisun taidot & käsityö:** Tulevaisuuden materiaalit ja esineet, muotoilutaitojen hyödyntäminen tulevaisuusvallan koulupolun yhteydessä lopputapahtuman tai tuotoksen suunnittelussa ja toteutuksessa

Miten tulevaisuusvalta voisi näkyä matematiikan tunnilla?

4. Toteuta

- **Tulevaisuusvallan koulupolulla** askelmerkit toimintaan ideoinnin päätteeksi. Järjestä tilaisuus, jossa toteuttajaryhmän lisäksi muillakin oppilailla on mahdollisuus osallistua päätöksentekoon. Voitte järjestää esimerkiksi äänestyksen, jossa yhteisesti arvioidaan suunnitelmia.
- **Tehdään toteutussuunnitelma** oppitunneista ja niiden toteuttajista. Kontaktoidaan mahdolliset toimijat toteutukseen, kuten esimerkiksi poliitikot, asiantuntijat, nuorisotoimi.

Esimerkkejä oppitunneista ja työpajoista, joita oppilaat suunnittelivat ja toteuttivat Arabian peruskoulussa

Yhteiskuntaoppi

- Poliitiikkapaneeli, jossa osallistujina Noora Fagerström (Kokoomus) ja Mai Kivelä (Vasemmisto). Poliitiikkapaneelin toteutuksen sparraajana toimi toimittaja Matti Riitakorpi (Yle).
- Kapitalismikritiikki-luento, tietokirjailija ja opettaja Joonas-Hermannin Mäkinen
- Oppilaat tekevät Tulevaisuusvalta-videot osaksi Tulevaisuuspäivää

Käsityö

- Tulevaisuuden muoti-työpaja, vaatesuunnittelija Emilia Kuurila

Kuvataide

- Yhteissuunnittelulla muraali (seinämaalauk) koulun pihalle

Äidinkieli

- Kanta-aottava aineisto essee tulevaisuusvallasta

Oppilaanohjaus

- Tulevaisuuden työelämä-vierailu Sitralle

Esimerkki toteutus suunnitelmasta: Politiikkapaneeli

- **Oppilaat valmistelevat kuvauksen** poliitikoiden yhteydenottoa varten.
- **Oppilaat ottavat yhteyttä poliitikoihin**, jotka edustavat erilaisia näkemyskantoja.
- **Oppilaat saavat tukea paneelin valmistelemiseen** aiheen asiantuntijalta, kuten esimerkiksi politiikantoimittajalta, joka voi antaa konkreettisia neuvoja tilaisuuden järjestämiseen.
- **Oppilaat valmistelevat tulevaisuusvaltaan liittyviä kysymykset** paneelia varten. Muita koulun oppilaita voidaan osallistaa esimerkiksi Wilma-kyselyn kautta.
- **Oppilaat päättävät rooleista** paneelin tilaisuudessa, kuten esimerkiksi vieraiden vastaanotto, moderointi, tilan järjestäminen & tekniikka, koulun sisäinen viestintä.
- **Nautitaan tilaisuudesta ja inspiroidutaan uusista ajatuksista!**

5. Juhli

Tulevaisuusvallan koulupolku huipentuu koululla järjestettäviin tulevaisuusfestareihin, joissa yhteisesti juhlistetaan ja tuodaan näytille tulevaisuusvaltatyöskentelyssä syntyneitä ajatuksia ja tuotoksia.

Tulevaisuusfestareille kutsutaan koulun oman väen, oppilaiden vanhempien ja lähialueen asukkaiden lisäksi nuorten tulevaisuusaiheiden kannalta keskeisiä päättäjiä, vaikuttajia, sidosryhmiä ja mediaa. Näin hekin saavat kuulla mitä mieltä nuoret ovat tulevaisuudesta.

Festareilla on hyvä olla painavaa tulevaisuusasiaa, mutta yhtä tärkeää on olla unohtamatta yhteistä hauskanpitoa!

Tulevaisuusfestareilla on hyvä olla mukana refleктоiva dialogi, jossa oppilaat, opettajat ja yhteistyökumppanit voivat yhdessä kokoontua keskustelemaan vaihtoehtoisista tulevaisuuksista. Näin syntyy arvokeskustelua siitä, millainen olisi yhteinen toivottu tulevaisuus.

Tulevaisuusdialogissa voitte pohtia seuraavia kysymyksiä:

- Minkälaiset asiat tuovat sinulle luottamusta ja uskoa siihen, että tulevaisuus on parempi kuin nykyhetki?
- Mitä ajattelet maailman menosta: mitkä asiat toisivat uskoa isojen ongelmien ratkaisuun?
- Entäpä sitten se, mitä ja ketä varten tulevaisuutta oikein rakennetaan tällä hetkellä?

Tulevaisuusfestarit - esimerkki Arabian peruskoulun toteutuksesta

- Sparraamassa suunnittelussa tapahtumatuottaja Teemu Jalkanen (Yle) Päätetäänpäiväjalähetäänkutsu-koulunyhdeksäluokkalaisillejaopettajille
- Tuotiin tulevaisuusvalta-aiheiset oppituntisisällöt- ja tuotokset esiin kiertopistemäisesti
- Esillämyöstulevaisuusaiheisiataideteoksia,mm. ASMR-video, foliohatut, pienmielenosoitus, eläinten eduskunta
- Puheet toteuttajaryhmän oppilaalta ja opettajalta Kasvisruokaa tarjolla
- Livemusiikkia ja DJ, jonka teknisessä toteutuksessa auttoi Arabian nuorisotalo

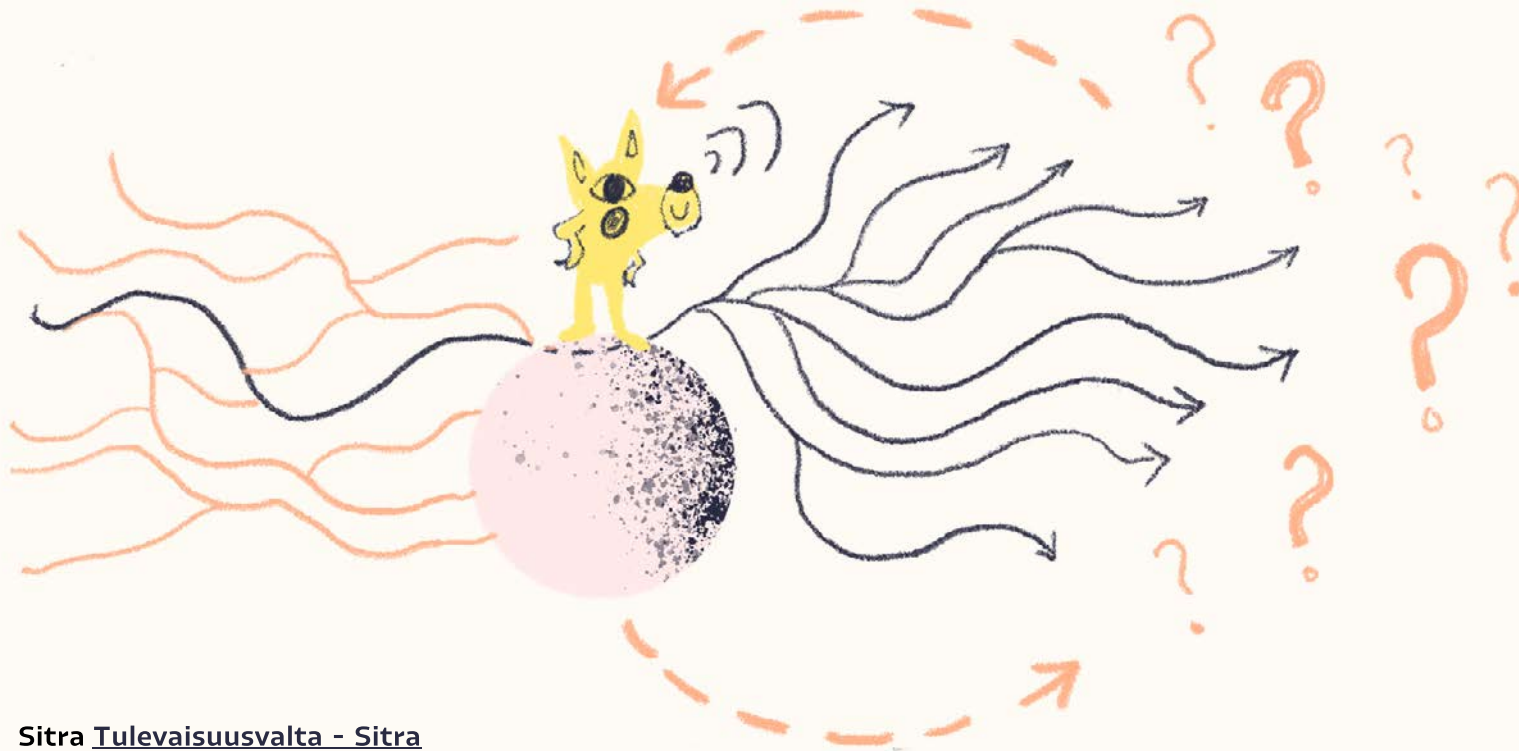
Tulevaisuusvalta tulevaisuudessa

Tulevaisuusvaltaa koulussa tukee se, että ei määritellä koululle yhtä tapaa tulevaisuusvallan koulupolulle. Siten esimerkiksi oppituntisisältöjen suora kopioiminen tästä oppaasta ei olisi tapa edistää nuorten mahdollisuutta vaikuttaa tulevaisuuteen. Rohkaisemme hyödyntämään rakennetta, mutta antamaan oppilaille vapaus sisältöihin ja toteutukseen. Kasvattajan on siedettävä ajatusta

siitä, että ensi vuonna toteutus voi olla erilainen. Toisaalta, oppilaille voi antaa myös mahdollisuuden jatkaa tulevaisuusvallan perintöä edellistä toteutusta soveltaen.

Mikä parasta: kenenkään ei tarvitse olla tulevaisuusvallan asiantuntija, vaan teemaa voi tarkastella ja tehdä yhdessä oppien.

Sitra [Tulevaisuusvalta](#) - Sitra

Tulevaisuuskoulu [Tulevaisuuskoulu | Lasten ja nuorten säätiö \(nuori.fi\)](#)

Arabian peruskoulun Armu [ARMU \(google.com\)](#)

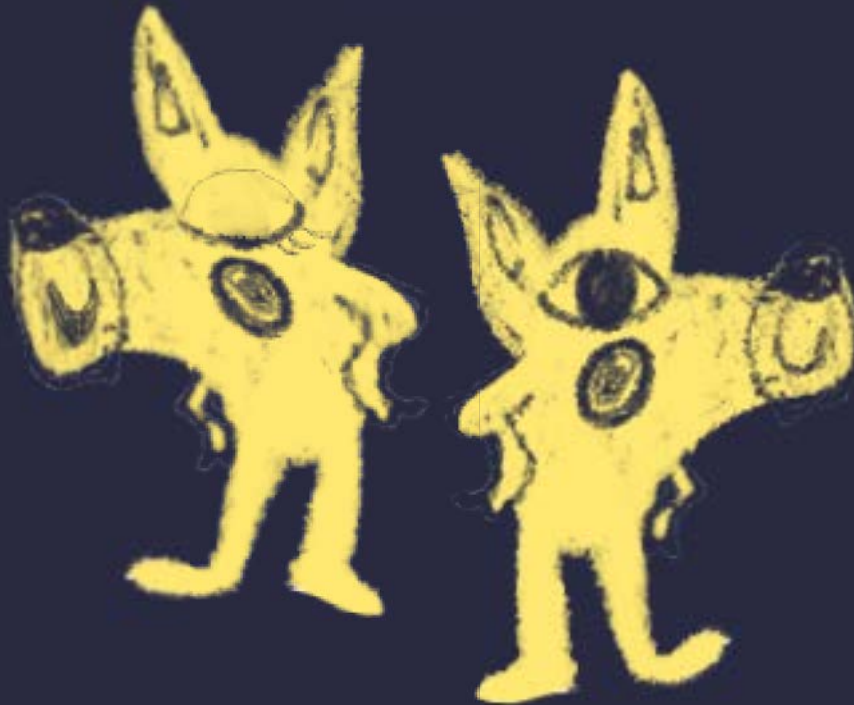
Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 (ePERUSTEET)

[Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 - ePerusteet \(opintopolku.fi\)](#)

Erätauko <https://www.eratauko.fi/>

Finna <https://finna.fi/>

Amara, Roy (1981) **The Futures Field**. Searching for Definitions and Boundaries. *The Futurist*, Vol. XV, 25-29.

Kiitos tulevaisuudesta

Arabian peruskoulun oppilaat

Suvi Arola, Osmo Honko, Luukas Lindholm, Kristina Martikainen, Ohto Männikkö, Ansa Pyyry, Jalo Rajala, Aran Saiyar, Omar Salih ja Lulu Vallin
Kiitokset myös Tulevaisuuskoulun tiimille sekä Sitralle ja Otto Tähkäpäälle.

Toteutuksesta vastasivat Arabian peruskoulun opettajat

Liisa Luostarinen Anni Valasmo

Tulevaisuuskoulun taidekasvattaja

Ilpo Rybatzki

